

**Ekspertyza ornitologiczna i chiropterologiczna
dotycząca zadania polegającego na termomodernizacji
budynku zlokalizowanego przy ul. Łokietka 23-
25/Długosza 16 w Bydgoszczy**

Wykonawcy prac terenowych

mgr inż. Jarosław Matusiak
mgr Piotr Wilniewicz

Autor raportu, za zespół inwentaryzacyjny

mgr Piotr Wilniewicz

Nazwa zadania

"Termomodernizacja wielorodzinnego budynku mieszkalnego przy ul. Łokietka 23-25/Długosza 16 w Bydgoszczy, wraz ze zmianą sposobu użytkowania pomieszczenia piwnicznego na pomieszczenie węzła ciepłego" w ramach umowy Nr 149/NM/ZRI/2023 na „Opracowanie wielobranżowej dokumentacji projektowej termomodernizacji wielorodzinnego budynku mieszkalnego przy ul. Łokietka 23-25/Długosza 16 w Bydgoszczy”.

Adres obiektu

ul. Łokietka 23-25/Długosza 16 w Bydgoszczy

Kategoria obiektu

Budynek mieszkalny, wielorodzinny

Nr działek

Obręb: 0081 Bydgoszcz ; Nr działki: 45

Inwestor

Miasto Bydgoszcz

Adres inwestora

ul. Jezuicka 1, 85-102 Bydgoszcz

Spis treści

1. Informacje wstępne.....	4
2. Cel przeprowadzenia inwentaryzacji ornitologicznej i chiropterologicznej.....	4
3. Metodyka badań	4
4. Wyniki inwentaryzacji ornitologicznej i chiropterologicznej.....	5
5. Zalecenia dotyczące realizacji inwestycji	7
6. Dokumentacja fotograficzna	9

1. Informacje wstępne

Inwentaryzacja budynku w zakresie ornitofauny i chiropterofauny została przeprowadzona w dniach 29.04. i 05.05.2024 r. Działania przeprowadzone podczas obserwacji miały na celu wykrycie wszystkich miejsc lęgowych ptaków oraz miejsc przebywania nietoperzy w budynku mieszkalnym, wielorodzinnym przy ulicy Łokietka 23-25/Długosza 16 w Bydgoszczy. Sporządzenie niniejszej ekspertyzy poprzedzono wykonaniem dwóch wizji terenowych. W trakcie tworzenia opinii korzystano z następujących materiałów:

1) „Docieplanie budynków w zgodzie z zasadami ochrony Przyrody”, wytycznych, opracowanych przez PTOP „Salamandra”, na potrzeby Narodowego Funduszu Środowiska i Gospodarki Wodnej (skąd zaczerpnięto ilustracje schronu podtynkowego dla nietoperzy).

2) Prezentacji: „Zasady ochrony ptaków zasiedlających obiekty budowlane” (K. Walasz, Instytut Nauk o Środowisku, Uniwersytet Jagielloński),

3) „Ochrona ptaków gniazdujących w budynkach”, folderu wydanego przez Warszawski Oddział Towarzystwa Przyrodniczego „Bocian” (skąd zaczerpnięto ilustrację skrzynek lęgowych dla ptaków typu A, D i J)

4) Busse P. 1990. Ptaki. WP, Warszawa

2. Cel przeprowadzenia inwentaryzacji ornitologicznej i chiropterologicznej

Projekty w zakresie termomodernizacji obiektów budowlanych, jak również wszelkie inne prace budowlane i remontowe, muszą być prowadzone zgodnie z ogólnie obowiązującym prawem, między innymi z aktami prawnymi z zakresu ochrony przyrody:

- ustawą z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt (tj. Dz. U. z 2013 r. poz. 856, z 2014r. poz. 1794.);
- ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (tj. Dz. U. z 2013 r. poz. 627, 628, 842, z 2014 r. poz. 805, 850, 1101.);
- rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 6 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz.U. 2014 poz. 1348);
- ustawą z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie (Dz.U. 2014 poz. 1789).

3. Metodyka badań

Inwentaryzację ptaków i nietoperzy wykonano w porze dziennej i wieczorno-nocnej w dniach 29.04. i 05.05.2024 r. W celu rozpoznania ilościowo-jakościowego gatunków ptaków przeprowadzono kilkugodzinne obserwacje wszystkich elewacji budynku, zaznaczając na jego szkicu miejsca gniazdowania ptaków, na podstawie stwierdzeń ptaków wylatujących z gniazd i dolatujących do nich. Notując ptaki posługiwano się skrótami nazw gatunkowych. Przyjęto, że ptak dorosły regularnie odwiedzający otwór lub szczelinę jest tam lęgowy. W obserwacjach posługiwano się lornetkami 10x45 i 8x42. W przypadku nietoperzy dokonano sprawdzenia całego budynku,

włącznie z poddaszami, w poszukiwaniu obecności osobników lub ich śladów (guano) oraz przeprowadzono wywiady z mieszkańcami. Ponadto wykonano nasłuchy detektorowe stosując detektor echo meter touch 2 pro firmy Wildlife Acoustics oraz oprogramowanie firmy Wildlife Acoustics.

4. Wyniki inwentaryzacji ornitologicznej i chiropterologicznej

Na podstawie obserwacji terenowych wykonanych w dniach 29.04. i 05.05.2024 r. nie stwierdzono obecności nietoperzy w budynku, ani śladów występowania kolonii rozrodczej w latach poprzednich (brak guano). Również mieszkańcy budynku nie stwierdzali w ostatnich latach ich obecności wewnątrz budynku. Zarejestrowano natomiast nietoperze latające w pobliżu budynku, ale z nim nie związane: mroczek późny *Eptesicus serotinus* przeleciał środkiem ulicy Długosza na wysokości dachów, natomiast karliki malutkie *Pipistrellus pipistrellus* przelatywały wzdłuż Łokietka żerując na owadach wokół drzew. Analiza nagrań głosów z detektora nie wskazuje na występowanie lęgowe tych ssaków na budynku. Nagrania nietoperzy z otoczenia budynku stanowią załącznik nr. I a-b do niniejszego sprawozdania. Mocno zniszczony budynek stanowił natomiast aktualnie miejsce gniazdowania 10 par ptaków, w tym: 7 par wróbli *Passer domesticus*, 2 par kawek *Corvus monedula* i 1 pary gołębia miejskiego *Columba livia f. urbana*. Dodatkowo nad obiektem zaobserwowano 7 jerzyków *Apus apus*. Potencjał siedliskowy dla populacji lęgowej jerzyka na tym budynku, na podstawie miejsc dogodnych do gniazdowania, oceniono na 8 par. W porównaniu do wyników z roku 2017 ptaków lęgowych ogółem przybyło, najprawdopodobniej ze względu na postępujące niszczenie budynku.

Fot. 1. Występowanie siedlisk lęgowych ptaków na elewacji narożnej (1 gniazdo wróbli)

Fot. 2. Występowanie siedlisk lęgowych ptaków na elewacji od strony ul. Długosza (6 gniazd wróbla)

Fot. 3. Występowanie siedlisk lęgowych ptaków na elewacji od strony ul. Łokietka (2 gniazda kawek i 1 gniazdo gołębia miejskiego)

5. Zalecenia dotyczące realizacji inwestycji

Ze względu na aktualne przystępowanie do lęgów wielu par chronionych gatunków ptaków na analizowanym budynku stwierdza się konieczność odczekania z rozpoczęciem prac do zakończenia trwania sezonu lęgowego. Po zakończeniu wysokiego sezonu lęgowego, czyli po 15 VIII, należy wykonać ponownie sprawdzenie zasiedlenia budynku przez ptaki i nietoperze, a po stwierdzeniu braku ich gniazdowania, należy dokładnie zaślepić (np. pianą montażową) wszelkie otwory i szczeliny, które zwierzęta te mogłyby zasiedlić w kolejnym sezonie lęgowym. Prace remontowe najlepiej prowadzić w okresie pozalęgowym/pozarozrodczym IX-II w latach 2025-2030, ewentualnie przez cały rok pod warunkiem stwierdzenia przez ornitologa i chiropterologa braku zasiedlenia, co jest możliwe po dokładnym zaślepieniu wszelkich otworów szczelin.

Konieczne jest wykonanie kompensacji utraconych siedlisk dla następujących gatunków, w następującej ilości: jerzyk *Apus apus* (8 skrzynek typu „J”), wróbel *Passer domesticus* (7 skrzynek typu „A”) i kawka *Corvus monedula* (2 skrzynki typu „D”). Skrzynki można zawiesić już jesienią 2024 roku, aby ptaki przyzwyczały się do nich i mogły je zasiedlić już w sezonie lęgowym 2025. Ze względu na brak kolonii rozrodczej nietoperzy nie zalecane jest montowanie skrzynek dla tych zwierząt.

Skrzynki najlepiej zawiesić na ścianach o ekspozycji wschodniej i południowo-wschodniej, nie należy wieszać skrzynek na ścianach o ekspozycji zachodniej i południowo-zachodniej. Skrzynki mogą być zawieszane na odnawianych budynkach lub na innych budynkach w otoczeniu inwestycji.

- Skrzynki lęgowe typu „J” mogą być zawieszane na fasadzie budynku lub wkomponowane w ścianę budynku, tak by otwór wlotowy licował się z fasadą budynku, ewentualnie wystawał 10 cm przed elewację (by uniknąć brudzenia ścian przez ptaki). Otwór wlotowy powinien być wolny od jakichkolwiek wystających elementów, które mogłyby utrudniać ptakom dolot (niedopuszczalne jest stosowanie obróbki blacharskiej z kapinosem).
- Skrzynka typu „D” może być zawieszona zarówno na fasadzie budynku, kominie, jak i na drzewie.
- Skrzynka typu „A”, przeznaczona dla wróbli, może być zawieszona jedynie na fasadzie budynku.

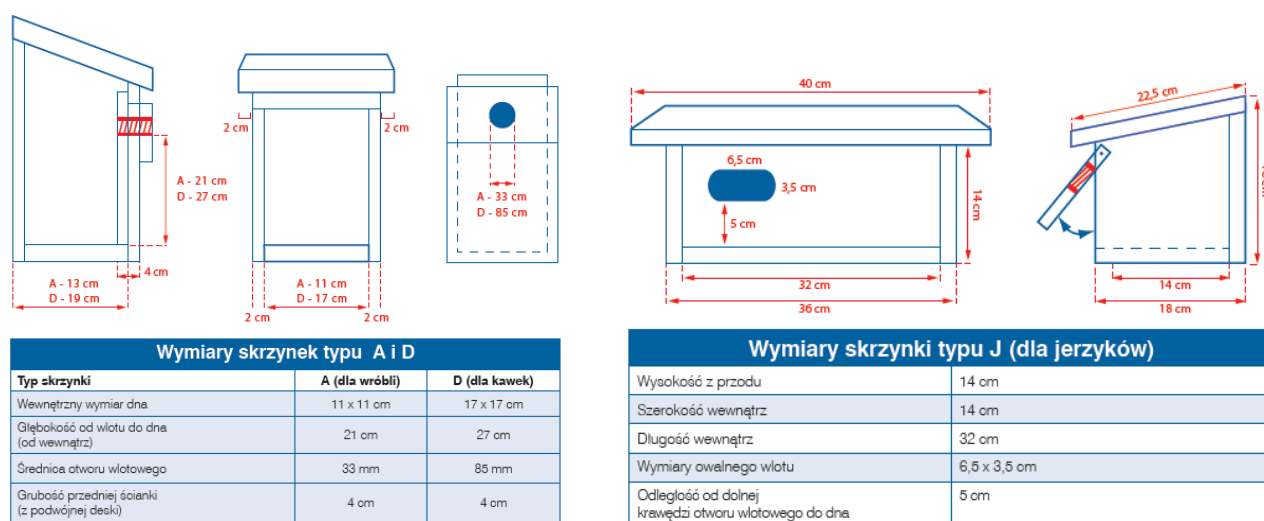
Dopuszczalne jest pomalowanie skrzynek farbą w kolorze fasady budynku. Inne szczegóły dotyczące terminów oraz sposobów wywieszenia skrzynek oraz ich parametry techniczne zawiera tabela i rycina.

Tab. 1. Terminy i sposoby wywieszenia skrzynek lęgowych

Lp.	Dane	Skrzynka lęgowa typu A	Skrzynka lęgowa typu D	Skrzynka lęgowa typu J
1.	Liczba skrzynek	7	2	8
2.	Materiał	Drewno, trocinobeton	Drewno, trocinobeton	Drewno, trocinobeton

3.	Miejsce wywieszenia	Na elewacji	Przy szczycie dachu, ewentualnie na pobliskich drzewach.	Na ścianie, pod otworami wentylacyjnymi prowadzącymi do stropodachu.
4.	Termin wywieszenia	15 IX – 15 III	15 IX – 15 III	15 IX – 15 III
5.	Wysokość wywieszenia	> 5 m	5-15m	> 5m
6.	Minimalna odległość między skrzynkami	5 m	5 m	Dowolna, skrzynki mogą być umieszczone obok siebie.
7.	Strona wywieszenia	E, SE	E, SE	E, SE

Ryc. 1. Parametry skrzynek lęgowych A, D i J*

* Jeśli skrzynki typu „J” będą wkomponowane w fasadę

6. Dokumentacja fotograficzna

Fot. 4. Gołąb miejski na budynku.

Fot. 5. Kawka na budynku.

Fot. 6. Wróbel - samiec na budynku.

Fot. 7. Wróbel – samica na budynku.

Fot. 8. Kontrola poddasza

Fot. 9. Kontrola klatki schodowej